

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. septembra 1903.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Vinogradništvo in vinarstvo.

Vinarski, kletarski in sadjarski tečaji za ljudsko-šolske učitelje.

Poljedelsko ministrstvo ter ministrstvo za uk in bogočastje je odredilo sporazumno z deželno vlado in deželnim odborom, da se s tekočim letom zopet uvedejo nekaj let opuščeni učiteljski kmetijski tečaj, z razločkom, da se sedaj isti ne bodo vršili, kakor svoj čas, le o počitnicah, marveč v takem času, ko bode mogoče pokazati praktično vsa glavna dela, tičoča se gori navedenih predmetov. Zato se bodo eni in isti učitelji trikrat sešli in sicer spomladi v drugi polovici meseca marca, ali v slučaju zaostale vegetacije, v prvi polovici aprila, k poduku o vinarstvu in sadjarstvu (12 dni); poleti od 20.—22. junija istotako k poduku o vinarstvu in sadjarstvu; v jeseni v prvi polovici oktobra, pa k poduku o kletarstvu (7 dni).

Prvi tečaj in sicer o kletarstvu bo že to jesen od 5.—12. oktobra na Grmski kmetijski šoli pri Novem mestu.

Spomladi se bo vršil še posebej en tečaj v Ljubljani za nemške učitelje; drugače bodo vsi tečajni na Grmu. Vsako leto se bo

sprejelo 12—15 učiteljev, ki bodo dobivali po 4 krome na dan in pa vsakokratnih 12 kron v pokritje potnih stroškov.

Davčne olajšave pri okuženih ali po uimah poškodovanih in na novo napravljenih vinogradih.

(Ob enem odgovor na zadej stavljen vprašanje.)

Zakon o elementarnih škodah z dne 6. junija l. 1888., št. 81. drž. zakona, daje posestniku pravico, ako je bil namreč dohodek njegovih zemljišč v gotovi meri uničen, bodisi vsled trtnih škodljivcev ali pa po drugih uimah, namreč po toči, vodi ali vsled ognja, zahtevati, da se mu odpiše davek za tisto leto, v katerem je bil dohodek zmanjšan ali uničen. Ako se je pa donos pridelkov znižal vsled drugih, na izreden način nastopajočih dogodkov, kakor n. pr. vsled mraza, dolgotrajne suše, po žuželkah in miših, vsled peronospore ali grozdne plesnobe, tedaj se le milostnim potom odpiše davek.

Sprva se je prištevala sem tudi po trtni uši prouzročena škoda, toda vsled pozneje izdanega državnega zakona št. 150., z dne 3. oktobra 1891 in št. 157., z dne 12. oktobra 1891, se je ta krivica odpravila in se sedaj vsakemu posestniku, ki naznani po

trtni uši prouzročeno škodo, odpiše četrto, pol, tričetrt ali cel davek od dotične parcele. In sicer se odpiše za 25% zemljiškega davka, ako se je dohodek vinograda zmanjšal za več nego četrto do polovice; za 50%, ako je dohodek za polovico do tričetrtine manjši, za 75%, če je več kot tričetrtine uničenega; ves davek se pa odpiše, če je sploh vsa parcela uničena.

Prošnja za odpis davka se mora že pred trgatvijo vložiti, da se more škoda pravočasno pregledati in odmeriti.

V prošnji je navesti za koliko se je znižal dohodek oziroma koliko je že napadenega. Prošnjo je vložiti potom županstva, katero jo potem glavarstvu predloži. Tozadevna prošnja mora biti kolikor mogoče kratka in jasna. Glasi naj se tako-le:

Slavno c. kr. okrajno glavarstvo

v

Vsled naznanila, ki sem ga podal občinskemu predstojništvu dne, pokazala se je trtna uš v mojem vinogradu parcela št. Vsled tega se je pridelek v mojem vinogradu za toliko znižal, da so nastali pogoji za odpis davka po zakonu z dne 6. junija l. 1888., drž. zak. št. 81. in po drž. zak. z dne 3. oktobra 1891., št. 150. Prosim toraj slavno

c. kr. okzajno glavarstvo naj blagovoli ukreniti, da se škoda pregleda in da se mi v smislu zakona odpiše zemljiški davek.

V dne 190 .

N. N.

posestnik št.

Take in enake prošnje so koleka proste. Enkrat znižani davek od po trtni uši vničeni vinogradi ostane neizpremenjen, dokler se od dotične parcele ne naznani, da se je ali znova s trtami zasadila, ali pa v druge namene porabila.

Ako se je od dotične parcele odpisala le polovica davka in je trtna uš čez nekaj let še ostali del ugonobila, potem se prosi za nadaljni odpis ostalega davka.

Ko se je spremenila dotična parcela za pridelovanje drugih kmetijskih pridelkov, treba je to takoj pristojni davkariji naznaniti, najkasneje pa v teku 4 tednov po izpremembi, da potem davek za to kmetijsko panogo odmerijo, kajti drugače se davek odmeri šele za leto pozneje, kar je posebno vpoštevati, če se za novo obdelovanje manjši davek plačuje.

Ko se tako izpremenjeno parcelo zopet s trtami zasaadi, je treba to vnovič naznaniti, da se potem dotična parcela iz nova obdači, odnosno za nekaj let davka oprosti.

Prošnja za znižanje davka pri izpremembi obdelovanja se glasi:

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

Ker se je pokazala trtna uš, kakor je razvidno iz priloženega občinskega potrdila pod ./, sem bil prisiljen opustiti vinograd na svoji zemljiški parceli št. . . . in porabiti to parcelo kot njivo (senožet itd.). Ta izprememba se je godila s koncem

Na podlagi § 8., zak. z dne 27. junija l. 1885., drž. zak. št. 3 de 1886., prosim, naj se potrebno ukrene, da se uvrsti ta parcela v primeren bonitetni razred novega obdelovanja in se na to izpre-

membo jemlje ozir pri razdelitvi zemljiškega davka.

V dne

N. N.

posestnik št.

Vsaka prošnja mora biti potrjena od občinskega predstojnika.

Vsak na novo zasajeni vinograd, ki je bil po trtni uši uničen ali če se nahaja najdlje 25 km od okuženega kraja, je prost davka in sicer 10 let, če je dotična parcela popred služila za vinograd, in istotako tudi, če dotična parcela ni za vinograd služila n. pr. njiva, travnik, gozd itd., da je le v okuženem kraju.

Da se odpiše davek za 10 let se morajo manjše, kot samostojno zaznamovane parcele popolnoma prenoviti; pri velikih parcelah se pa mora prenoviti vsaj $\frac{1}{4}$ ha ali 695, okroglo 700 kvadratnih sežnjev.

Prošnja za oprostitev tozadavnega davka več posestnikov skupaj se glasi:

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

Ker se je pokazala trtna uš, so se uničili deloma ali popolnoma v zaznamku pod ./ navedeni trtni nasadi ter so se nadomestili z novimi, cepljenimi ameriškimi trtami.

Kot pooblaščenec oškodovanih posestnikov naznanjam to in prosim, da se ukrene potrebno, da bodo deležne navedene parcele v zmislu drž. zak. št. 143, z dne 15. junija 1900, 10letnega oproščanja zemljiškega davka.

Potrdilo glede parcel, okuženih po trtni uši, kakor tudi potrdilo glede onih parcel, ki sicer še niso okužene po trtni uši, pa ne leže dalje, kakor 25 km od okužene parcele, je priloženo.

V dne

Podpis:

Prošnja za posameznika se pa glasi:

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

Udano podpisani naznanja, da je svojo njivo, (senožet, pašnik, gozd) parc. št., ki meri m² (oziroma del svoje parc. št., v obsegu . . . m²) z ameriškimi trtami zasadil in prosi, da se potrebno ukrene, da dobi na podlagi § 1., drž. zak. št. 138., z dne 26. junija 1894. desetletno oproščanje zemljiškega davka.

Potrdilo, da je občina, v kateri leži omenjeno zemljišče proglašena na podlagi §§ 1. in 4., drž. zak. z dne 3. aprila 1875., št. 61, kot okužena po trtni uši, in potrdilo občinskega predstojnika, da se je moja, oziroma del moje parcele št. v obsegu m², z ameriškimi trtami zasadila, je prošnji priloženo.

V dne

Podpis:

Da se davek za dotično zemljišče že s prihodnjim letom odpiše, se mora vložiti taka pismena ali ustna prošnja vsaj v teku decembra predidóčega leta. X.

Splošno.

Pazite pri nabiranju ježic!

Kakor sem se prepričal, bode letos precej ježic. Ako se hoče boljše ceno zanje doseči, morajo biti ježice v lepem suhem vremenu nabrane, ležati morajo nekaj časa na solncu, potem se morajo pod streho sušiti in večkrat premešati.

Ježice, dobro shranjene, suhe in lepo rumene imajo vedno večjo veljavo; take vrste blago bodem kupoval po boljši ceni.

Slabo shranjene, črne, plesnjive ježice nimajo nikake veljave in jih ne morem za svojo tovarno nobeni ceni prevzeti.

Karol Pollak,
tovarna usnja v Ljubljani.

Gospodinje, pozor!

Velika priljubljenost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave, ki se je že leta in leta izborno obnesla povsod, provzročuje vedno nove, manj vredne posnemke, da se jih obranite in izognete škodi, zahtevajte vedno le pristno Kathreinerjevo kavo in si pri nakupovanju natanko oglejte vsak zavoj, ali sta na njem slika župnika Kneippa kot varstvena znamka in ime Kathreiner.

Kakšna jajca so za podlaganje kokošim najprikladnejša?

Mnogokrat se opazuje, da kokoši zasedejo po celo gnjezdo jajec, kadar začno valiti, ali ko mine ta čas, pa je od kacih 15 do 20 jajec le par piščet izvaljenih, za katerimi kloputa par mesecev koklja in treba hraniti vse skoraj — zastonj. Vse drugače pa je, ako okoli pridne koklje kar mrgoli drobiža, kateri brzo raste in ga z veseljem oskrbuje gospodinja. Da se po večkrat ne izvle iz jajec piščeta, kriva so navadno jajca, ki so pokvarjena, dostikrat pa tudi koklja, ki par piščet videvši pod seboj, noče več valiti.

Kakšna toraj naj bodo jajca za valjenje? Prvič ne smejo biti čez tri tedne stara. Drugič naj bodo oplojena od mladega in čvrstega petelina, zato je neumno držati petelina pri hiši, da je že star. Tudi ne sme biti pri jednem petelinu nad 8—10 kokošij. Tretjič velja uzeti jajca od dveletnih kokošij, katera so navadno debelejša od enoletnih, da tako potem tudi piščeta večja zrastejo. Četrtrič mora biti lupina jajca čista, brez razpoklin in vsako jajce mora se, predno se nastavi, čedno obrisati, da ne bi nesnaga na lupini branila gorkoti od koklje zkozi lupino. Zadnjič se priporoča za valjenje namenjena jajca prej shraniti na suhem, zračnem, pa ne na solčnem prostoru, tudi se morajo čez par dnij preobračati, to pa zato, da se

ne bi znotrajna mehka lupina posušila in bi jajce vsled tega bilo pokvarjeno.

Tako skovarjena jajca se priporoča dati pod kokoš koncem sušca ali v začetku malega travna, ker v najlepši spomladi izlegla piščeta naglo rasto, manj hrane potrebujejo, ker se kmalo pasejo, pa če so pridne vrste, jarice že na drugo zimo neso, kadar je jajcam najlepša cena.

Nekaj opominov za naše kuharice.

1.) Ne namakajte mesa za dolgo v vodi, ker s tem mnogo užitnih vlakenj svoj okus zgubi. — 2.) Ne kuhajte nič brez soli, vsaj vodo prej osolite, kadar krompir v lupinah v njej kuhate. 3.) Ne kuhajte nikoli, razun sile, ne da bi bila posoda pokrita, ker iz odprte posode uhaja mnogo soparov, ki so v jedi prijetni, a izpuhteli delajo po kuhinji zrak zaduhel. 4.) Ne rabite za zabelo starega sala ali masla, predno ga niste prekuhali ter tako iz njega spravili razne škodljive snovi. 5.) Ne puščajte ostale pečenke na peči, ker s tem se posoda kvari. 6.) Ne puščajte masla ali mleka blizu smrdljivih in slabih stvari, da se onega duha ne navzamejo!

Pohorski.

Razne drobnosti.

Starost raznih živalij. Po opazovanju prirodoslovcev žive razne živali sledečo dobo: Pajek 1 leto, čebela 4, veverica 7, zajec 7—8, domači zajec 8—9, koza in ovca po 10, fazan 15, lisica 16, mačka 18, rak 26, svinja, golob, kanarček, jelen in medved po 20, osel 20—25, pes 23—28, kuna 25—42, gos 50, orel, pav, papiga, vrana in labud po 100, karp (riba) 100—150 in slon od 150 do 200 let.

Hitrost raznih živalij. Neki angleški prirodopisec je izračunal hitrost raznih živalij. Po njegovem računu prehitijo vse štiri-

nožce pes, hrt imenovan, ker preteče v minuti 1250 metrov. Zatem je konj, kateri mu zaostaja le kacic 100 metrov. Žirafa doleti v minuti 900 metrov, tiger 860, toda ne vstraja dolgo. Volk doseže daljino 570, zajec pa 400 metrov. Od ptičev najhitrejši je poštni golob, kateri preleti celo 1200 metrov na minuto. Za njim pride slavljeni morski zrakoplovec albatros. Od naših ptičev je gotovo najhitrejša lastovica, tako da se še sicer urnemu jastrebu ali sokolu ne mili zanjo, vedevši, da je ne doseže. Od morskih rib je brez dvombe najhitrejši delfin, kateri prepluje v uri po 30 do 35 kilometrov daljave, zato zlahka spremlja najhitrejšo parobrode po več ur daleč. Precej naglo plove tudi slanik. Velikan kit prejadra tudi po 20—25 kilometrov v jednej uri. Sicer pa ta ne plove z navade tako hitro, ampak kadar ga okoljščina v to prisilijo.

Gospodarske živine je na celem svetu po zadnjem štetju: 9 milijonov oslov in mezgov, 32 milijonov koz, 67 milijonov konj, 104 milijone svinj, 312 milijonov volov in krav pa 511 milij. ovac.

Uvoz masla v Anglijo. Preobljudena in bogata Anglija potrebuje ogromno množino masla na leto. Če tudi se na Angleškem in Irskem skrbno goji goveja živina, da se pridela doma veliko masla, vendar ga je treba še iz tujine kupovati veliko. Samo meseca januarija l. 1901. bilo je došlo na Angleško 300.932 starih centov masla. In sicer je bilo uvoženih z Rusije in Sibirije 9.254 centov iz Švedije 16.118, Nemčije 5.493, Nizozemskega 16.555, Francije 20.162, Združenih držav v Ameriki 24.234, Novega Zelanda 21.522 ter še iz malega Danskega 117.803 cente masla. To gotovo ni malo število!

Prah iz mleka. Šved Eckenberg izumil je zadnji čas način, po kojem se baje spremeni mleko

v prah. Ta je lepe bele barve in prijetnega duha. Če se mu doda vode in segreje do 70° C gorkote, postane zopet mleko. Podvržen baje ni nobenej napaki, da bi se skvaril. Iz 10 litrov mleka se napravi za jeden kilogram tega prahu. Tako se poroča o tej iznajdbi, ko bi se uresničila, storil bi se velik preobrat v našem mlekarstvu.

Svinjske kože, kako najboljše porabiti? Običajno je pri nas, da ko svinje koljemo, njih ščetine ostrgamo ter kože kot nekako zabelo napravimo in sesekamo. Vse drugače pa to delajo na Ruskem, kjer svinjam snemajo kože enako drugim živalim, ter jih v velikih množinah prodajajo na Angleško po znatnih cenah od 6—9 kron za jedno. Ondotni usnjarji jih raznovrstno izdelujejo, tako da se njih izdelki rabijo in štejejo marsikje za goveje kože, razno jermenje, konjska oprava, podplati itd. pa so le izdelki iz svinjskih kož. Pač angleška prebrisanost!

Pomanjkanje mesa v Nemčiji se čuti vsled novega zakona čedalje bolj. Novi, predlansko leto upeljani zakon namreč prepoveduje uvažati živino iz drugih držav. Da pa doma nimajo dosti živine, kaže že v par letih jako občutljivo pomanjkanje mesa po mnogih mestih Nemčije. Tako so v Monakovem zaklali l. 1901. 42.000 svinj manj, nego l. 1900., in v prvi polovici l. 1902. zopet 17.000 manj, nego že l. 1901 ob tem času. Ondotni gostilničarji so sklenili zvišati ceno pri jedilih, nad čemur se razburja ljudstvo ter so mnoge občine in zastopi že sklenili prositi vlado, naj prekličé omenjeni zakon o prepovedi uvažanja ptuje živine.

Izvoz jajec z Danskega. Po uradni statistiki bilo je l. 1900 na ptuje trge iz Danskega odposlanih 332 milijonov jajec, v vrednosti 24 milijonov kron. V letu

1898 odposlanih je bilo 264 milijonov jajec v vrednosti 16 milijonov kron, dočim leta 1870. le samo za 26.600 kron. Naglo rastoče število jako pospešujejo razna društva, zvezana v letu 1895 v glavnej zvezi, katera ima sedaj že nad 26.000 udov. Glavna naloga društva je, da se skrbi in odpošilja jajca čvrsta in dobro ohranjena. Vsako jajce mora biti od kacega uda društva pregledano, zraven pa listek, kedaj je bilo zneseno. Ako se zasači v tem kaka goljufija, se takoj občutljivo kaznuje. Zato pa imajo ta jajca zlasti na angleških trgih prednost celo pred domačimi.

Narodno gospodarske drobtine.

I. Shramba za žito.

Ako je marljivi kmet čez celo pol leta toliko skrben, da je dobro postregel setvi na njivi in jo čedno izmlatil, gotovo bi mu zamerili, ako ne bi te svoje naloge dovršil s tem, da težko pridelano zrje pošteno shrani. In zato mu je neobhodno potrebna shramba, kašta ali žitnica imenovana.

Kakšna naj bode ta shramba? Za to vprašanje naj bodo sledeča navodila: 1. Napravi naj se na suhem in zračnem kraju, v nadstropju pod streho, ali tudi pri tleh nekaka soba. Na kmetih je le-ta navadno z deskami zaplankana. 2. Se mora shramba dobro zaplankati, da ne more vanjo perutnina, miši ali pa tudi druga golazen, katera bi napravljala škodo in nesnago. Tudi veter ne sme vleči po shrambi, ker bi pri mešaval prah k zrnju itd. 3. Tla v shrambi morajo biti čedna, da se po njih v kacem kotu lahko nasuje zrnje, ako je še vlažno za shraniti. 4. Skrinje za zrnje naj se vselej, predno se v nje nasuje zrnje, dobro pregledajo, so-li čedne in nimajo kacih lukenj in razpok. 5. Se mora skrbeti za varne zapuhe, kakor na zunanja vrata, tako tudi na posamezne skrinje.

Previdnost nikoli ne škoduje. 6. Se mora na pokrov vsake skrinje zapisati ime in leto dotičnega zrnja, da se ve pozneje za setev pravo vzeti. 7. Je treba v shrambi tudi precej svetlobe, zato treba napraviti vanjo par oken, da se lažje ohrani snaga in red ondi, brez da bi bilo treba luči. 8. Je treba po zimi večkrat natančno pregledovati zrnje, se li morda ne kvari vsled vlažnosti ali kacega mrčesa. To vse je treba za časa popraviti s tem, da se zrnje premeče in očisti.

Tako oskrbovana shramba bo imela za kmeta velik dobiček, ker mu bode varno shranila njegov težko pridelani zaklad čvrsto, nepokvarjeno zrnje za razne njegove potrebe. Pohorski.

II. Klet, kakšna naj bode za shrambo sočivja po zimi?

Gotovo ga ni za zdravega človeka boljšega prigrizka po zimi, nego je jed od svežega sočivja. Ta nas nekako spominja na mile letne čase, dasiravno nas morda narava obdaja z mrazom in snegom. Pa je tudi za bolehati želodec takšna jed kaj primerno krepčilo. Da se tega naučijemo, treba nam pred vsem skrbeti, kako naj si napravimo klet, kjer se edino da sočivje ali zelenjad še dolgo po zimi sveža in okusna ohraniti.

Klet se mora postaviti na suhem prostoru, da ne sili voda vanjo. Ako pa je kraj moker, mora se skrbeti za primerne odtoke (kanale), da ostanejo v kleti tla suha. To velja posebej še za to, ker mora biti klet vsaj za kak meter globoko v zemlji, da ji ostane zrak po letu hladen, po zimi pa primerno gorak. Dobra klet mora biti obokana, ker le tako ji ostane toplota bolj enakomerna. Ako je mogoče, naj se klet razdeli v oddelke, da je za vino in mošt posebej, za sočivje pa zopet druga, kajti vino se

zlasti ob vrenju rado navzame duha od sočivja.

Klet za sočivje mora imeti kakšno okno, da je nekaj svetlobe v njej. Zlasti solata ne more dolgo uspevati v polnej temi. Sedaj se prostori v kleti razdele v razne oddelke. Tu se napravi v kot pregraja, da se nasuje vanjo krompir, ondi repa, korenje, pesa, redkev, peteršilj in hren položijo na prst, navrh pa še s prstjo nekoliko pokrijejo.

Kje blizu okna pa se na tlak nasuje peščene prsti in se vanjo posadi precej na gosto endivije ali kakšne druge solate. Pazi naj se pa pri tem, da se ta vzame iz vrta ob suhem vremenu in ne premrazena, sicer navadno kmalu gnije. Isto velja tudi o zeljnatih glavah, samo, da se te posade bolj po narazen, da se ne dotikajo, sicer gnijejo jedna od druge. Ako je za te premalo prostora, jih po nekod narobe obrnjene obesijo z vrvmi za kakšne kavlje v kleti, da jim mokrota odteče in tako dalje časa ostanejo sveže.

Temperatura v kleti mora ostati vedno enakomerna. Ako nastopi hud mraz, treba večkrat na vrata napraviti nekako odejo iz slame, tudi line se morajo dobro zapreti, ali ko nekoliko odneha, se mora zopet skrbeti za svetlobo od okna. Seveda mora biti to stekleno, da ne more veter v klet poleg svetlobe. Ob najhujšem mrazu po nekod davajo v klet lonec z žarečim ogljem. To pa velja le ondi, kjer je klet brez vsacega paža od slame ali praproti, da ni nevarnosti za požar.

Ako smo tako oskrbeli svojo klet in vestno shranili svoje pridelke, upati smemo, da bomo še v poznej zimi jih veseli in zadovoljno vživali, kar Bog daj!

Pohorski.

III. Mera, kako naj se sadi sočivje.

Sedaj, ko je razno sočivje že večinoma razraslo, sedaj nam ono samo kaže, koliko prostora potrebuje za svoj pravi razvitek. Kadar je ono v najboljše rasti, to pač na samem, vidi se razločno, da mu je poleg družega oskrbovanja treba tudi precej prostora. Ako je ta pretesen, razume se, da se ne more povoljno razviti.

Najbolje se to vidi pri zelju. Ako primerjamo drobne sadike v spomladi z sedaj razraščanim koščevjem in glavami, kolik je razloček! Prej tako redko, je sedaj še vse pregosto nasajeno v zelniku. Zato pa se ženske ob saditvi tako rade motijo, da sade veliko pregosto. Ker se tudi izkušenemu človeku tako zdi, vredno je, da si vzamemo sedaj nekako mero, po kateri se bomo prihodnjo spomlad ravnali, kadar bomo zeljne sadike zopet sadili. Takšno „mero“ imajo že marsikje in je vredna, da se udomači povsod.

Ta mera je čisto enostavna in ima podobo velikih grabelj s tremi zobmi. Med zobmi je odmerjena širina, kako daleč naj bode vsajena zeljnata sadika, jedna od druge. Navadno je ta prostor okoli laket dolg, kar se nam ob saditvi zdi kaj redko, sedaj ko je zelje doraslo, pa je ravno prav. S temi grabljami se dela meja po zelniku, kadar se sadike sade, to pa navskriž, jedenkrat po dolgem, drugič pa počez, da napravimo lepe štirikote. Na oglih teh štirikotov zaznamovano je mesto, kjer naj se sadika sadi. Da se grablje vlečejo vselej enakomerno, paziti je, da se vleče vselej prvi rob po brazdi, kjer je bil prej tretji, tako da ima vse sajenje jednako razvrstitev. Ko je zelnik nasajen, vidimo kaj lepe vrste, od spodaj in od strani štirikote, kar je za oko dopadljivo.

Kakor rečeno, je to največ vredno radi tega, da morajo vse ženske enako po vrstah saditi,

sicer delajo vsaka drugače, navadno pa še vse pregosto. To napako pa spoznaš in vidiš navadno še-le takrat, ko je že vse prepozno za popraviti.

Ta razvrstitev v prave meje pa ne velja samo radi lepote, temuč je tudi kaj priročna pozneje pri pletvi, okopavanju in obiranju zelja. Znano je namreč, da se na jesen, kadar je treba svinje krmiti z razno kuhovino, rabi v prvej vrsti obiranje ali trebljenje zelja za to. Ako je zelje dosti redko nasajeno in v vrstah, koliko lažje se vrši to delo, nego če je zelnik nasajen pregosto in vse navzkriž.

Toda ne samo za zelnik velja takšna mera, nego tudi za razne druge sadeže, n. pr. peso, kole-rabo, endivijo, sploh vse, kar hočemo v vrstah saditi. Seveda se mora mera napraviti za to po velikosti sadežev večja ali manjša.

Napravi se pa takšna mera lahko čisto enostavno. V podobi velikih grabelj ima po dolgem držalo, nato počez grabljišče, v katerem je po odločeni meri nasajenih po tri ali še več zob. Te grablje se vlečejo ravno po njivi, v prvič je to treba paziti, pozneje pa se s prvim zobom držati jame od prej zadnjega zoba in vrste bodo lepo v redu. Enako se to stori z vrstami počez, kar nam v kotih da pravi prostor za saditi. Kdor je ta način sajenja enkrat poskusil, se ga bode rad držal še pozneje, prepričan, da se s tem na zelniku in vrtu lahko ohrani pri saditvi pravi red. Pohorski.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 76: (R. G. v Št.) Kako se obrezuje malinjek in kedaj?

Odgovor 76: Malinjek se lahko obrezuje kmalu potem ko se sad potrga ali pa spomladi. Ker rodi le enoletni les, odreže se toraj ves stari les. Če se obreže t. j. če se odstranijo vsi oni poganjki, ki so že imeli sad takoj

po obiratvi, se drugi mladi poganjki toliko bolje za prihodnje leto razvijejo. Kar se odreže, se odreže blizu zemlje.

Vprašanje 77: (Fr. Ž. v Sk.) Ali res jedo grozdje kunice, lisice in psi? Nekateri grozdi so tako čudno obrani, ne morem pa zalotiti, kedo da mi to škodo napravlja.

Odgovor 77: Vse tri navedene živali jedo grozdje prav rade; najlepše pa pozoblje lisica. Prvih dveh se obranite edino le, če se Vam posreči vjeti jih v past, še bolje pa vstreliti, kar morete najgotovješe po noči ob luninem svitu izvršiti. Psa pa odvadite če ga pred ozobljenim grozdom parkrat pošteno nasekate.

Vprašanje 78: (G. F. v Š.) Kedaj imam pravico na odpis davka po trtni uši uničenega in zopet na novo z ameriško trto zasajenega vinograda? Moram res celo dotično parcelo na novo prerigolati in z ameriško trto zasaditi, da se mi odpiše davek za neko gotovo dobo let, mislim za 10 ali 12 let? Pri nas vlada v tem oziru različno mnenje; nihče ni prav na jasnem, tudi tisti ne, ki bi morali biti. Prosim obširnega tozadavnega odgovora v prihodnji številki „Nar. Gospodarja“.

Odgovor 78: Ker je to vprašanje važno in bi vtegnilo tudi druge vinogradnike interesovati, posvetili smo temu vprašanju poseben članek v tej številki pod naslovom „Davčne olajšave pri okuženih ali po uimah poškodovanih in na novo napravljenih vinogradih“.

Vprašanje 79: (B. Z. v G.) Del mojega travnika je poln preslice, dočim je ostali del z lepo čisto travo poraščen, Od kod pride vendar to, da raste preslica le na enem kraju in kako jo najlaglje zatrem?

Odgovor 79: Nastop preslice znači vlažna, mokrotna tla. Čim bolj močvirnat je svet tem več preslice se pokaže. Te se iznebite le, če vodo odpeljete, kar dosežete pri nekoliko nagnjenem travniku kar jednostavno s tem, da napravite nekaj odvodnih jarkov s plugom. Preslico pa tudi pomorite če poskropite po dotičnem kraju z rastoplino klorovega apna ali soli. Najcenejši in najhitrejši je seveda prvi način.

Vprašanje 80: (R. D. v Ž.) Imam premalo belega in črnega grozdja, da bi mogel napraviti vsako posebej zato mislim skupaj prešati. Kaj je bolje če koj grozdje zmešam ali pa potem mošt oziroma vino?

Odgovor 80: Je pač vseeno, kaj in kako ukrenete. Glavno pri tem je,

da grozdje rebljate t. j. na žični mreži ali kako drugače odstranite vse peclje, ter pustite mošt le z lušinami pokipeti, da vino ne postane pretrpko.

Vprašanje 81: (R. P. v K.) V enem listu lanskega ali predlanskega „Nar. Gospodarja“ sem čital kako po Moravskem pripravljajo iz češpelj „povidel“, pa sem zdaj čisto pozabil, lista pa tudi ne morem dobiti v roke, ne vem ali se je zgubil ali so ga strgali, torej Vas uljudno prosim, če bi hoteli še enkrat v prvem listu, ki bo sedaj izšel nas natanko podučiti in da bi natisnili to reč, če ne bo prepozno, ker letos češplje še precej kažejo.

Odgovor 81: Zdaj sami izprevidite, kako dobro je, ako človek gospodarske liste skozi leto lepo spravlja, ob novem letu pa naprosi knjigoveza, da mu jih zlepi in zveže skupaj, da se more zateči v sili k temu učitelju. S povidlom se pečajo posebno veliko v čeških deželah in pa v deželi sv. Elizabete, lepi Turingiji, kjer izdeljujejo iz češpelj povidel v veliki meri. Povidel prav za prav ni nič družega, kot neka bolj groba vrsta omake ali zolzna. Popolnoma zrele češplje so v ta namen zelo pripravne in veliko, veliko let je bil turingijski češpljevi povidel zelo iskano in dobro plačevano izvozno blago v Ameriko. Ker je konkurenca od juga, v prvi vrsti Bosne, velika, zato mnogi nemški povidlarji raje kupujejo suhe bosniške češplje, po 24 K met. stot, jim odvzamejo pečke in delajo povidel iz ostalega. V obče je želeli, da bi se ta način izkoriščanja in porabe češpelj tudi v naših krajih vdomačil in sicer v prav veliki meri, kajti posebno v dobrih letinah ga skoro ni načina, po katerem bi se dal obilni blagoslov češpljevega sadu, ki potiska svojo ceno močno navzdol bolje izkoristiti. Ne samo, da češpljevi povidel v domači kuhinji veliko zaleže in prihrani mnogo kron, ampak to blago ima še vedno dovolj odjemalcev zlasti v severnih deželah Evrope in na vzhodu, od kar je izvoz v Ameriko precej pal. Seveda se močno povprašuje le po dobro napravljenem povidlu. Kakor drugje iz češpelj tako delajo v Šleziji povidel in črešenj — zapomnite si to Štangarji in drugi Dolenjci, pa tudi Vipavci z ostalo Notranjsko.

Kako se napravlja povidel? V Turingiji skuhamo naj preje češplje, potem močnik stiskajo (pasirajo) skozi močno sito, da odstranijo pečke ozir. koščice, pridenejo zraven nekoliko celih ali pa zrezanih orehov v zeleni lupini, nekoliko ingverja, limoninih lupinic in na-

geljnovih žbic in nato kuhajo in kuhajo toliko časa da se vsa kuha zgosti. Mej huho je treba neprenehoma mešati. Kuhajo v velikih bakrenih kotlih, mešajoč z lesenimi močnimi bergljami, to delo ni ravno preveč prijetno, dela znoj in zahteva precej časa. Zgotovljeno blago se vliwa še gorko v sodčke, če se misli poslati naprej, če je pa namenjeno za dom, se spravi v lonce, ki se prevežejo s pergamentnim papirjem. Blago se dolgo drži, ako je prav napravljen in spravljen, do dveh let; če se nekoliko okisa kterikrat, se pridene nekoliko očiščene pepelike ali potošlja in tako se zopet popravi.

Kühn, izdajatelj „sadnega trga“ (nemški list „Obstmarkt“) v Riksdorfu računa v svojem obsežnem delu o vporabi češpelj, da se dobi iz 100 kg češpelj $33\frac{1}{3}$ kg povidla, ki računjen po 30 vin. za kg zadene ca K 10. Ako odštejemo od tega kupno ceno za češplje K 5 in stroške za napravo K 3, tedaj ostane čistega dobička okrog 2 K. Seveda niso letine, ko bi se dobile češplje po K 5 za met. stot posebno pogostne.

Vprašanje 82: (M. D. v Š.) Članek o pridelovanju travnega semena v „Nar. Gospodarju“ me je privedel do tega, da želim tudi jaz poskusiti travno seme pridelovati in sicer ako mi to Gosp. Zveza priporoči in ako mi zagotovi odjem, ozir. posredovanje prodaje semena; toraj prosim sveta, kakšno vrsto naj bi sejal, zemljo imam bolj lahko, deloma zvezno. Lega je solnčna, ker svet leži na griču, a ne visoko. Prosim torej potrebnega nasveta v ta namen, da se bom vedel ravnati in pripraviti potrebni prostor, oziroma neobsejan pustiti.

Odgovor 82: Nam se zdi jako pametno, da bi se potrebno travno seme pridelovalo v domovini, mesto da ga za drag denar kupujemo iz tujine. Da bi Zveza od Vas še mnogo raje prevzela tako blago, nego od kakega tujca, je umljivo samo po sebi. Trave s katerimi bi Vam kazalo napraviti poskušnje pa so:

- 1.) francoska pahovka,
- 2.) angleška „
- 3.) laška „
- 4.) travniška bilnica,
- 5.) senoželna šopulja (tratnica),
- 6.) pasji rep,
- 7.) pasja trava,
- 8.) mačji rep,
- 9.) lisičji rep.

Da bi koj prvo leto začeli v velikem to ali ono rastlino sejati, tega Vam ne svetujemo, treba preje pre-

skusiti svoj teren in ravnanje s semen-skimi travami. Dober stati Vam ne more za vseh na podlagi same teorije noben človek, treba je praktičnih poskusov z ozirom na Vaš kraj in ker teh najbrže še ni, zato jih morate napraviti sami. Seje se pa in sicer na 1 ha ali 10.000 m²:

	brez pribitka	porabna vredn. semena je
1.) franc. pahovke	83 kg	644 ⁰ / ₀
2.) angl. "	58 "	73 ⁰ / ₀
3.) laške "	61 "	55 ⁰ / ₀
4.) travn. bilnica	20 ¹ / ₂ "	43 ⁰ / ₀
5.) senož. šopolja	15 "	57 ⁰ / ₀
6.) pasji rep	28 "	56 ⁰ / ₀
7.) pasja trava	46 "	48 ⁰ / ₀
8.) mačji rep	18 "	87 ⁰ / ₀
9.) lisičji rep	25 "	25 ⁰ / ₀

Brez pribitka vzamemo množino posevka takrat kadar se seje ena sama rastlina zase, kot je ravno pri pride-lovanji semena. Pri setvi mešane krme, deteljnih trav, pa se jemlje pribitek 10 do 100⁰/₀. Porabna vrednost semena kaže, kakšno seme da se sploh dobi v kupčiji. Iz procentnih števil vidite, da od nekaterega semena komaj polovi-ka izkali, tri četrtinke so pa pri trav-nem semenu že prav redka prikazen. Poskusite tedaj in Bog Vam daj srečo. Morda si tudi Vi kedaj iz travnih semen še sezidate lepo palačo, kot je to znano o kmetih na Nemškem.

120.000 ameriškega rožja ali ključ

debelih za suho cepiti rip. portalis 45 cm. dolge, imam na prodaj 100 kom. za 83 kr. ali 10.000 83 gld. Dalje 15 000 divjakov ali korenja-kov (rip. portalis), nekaj posebno močnih. Kdor bi potreboval za matičjake, naj mi naznani ali hoče imeti skopane v jeseni ali spomladi. Cena I. vrste za 100 kom. 2 gld., II. vrste 1 gld. 70 kr. Pri vsakem naročilu je poslati nekaj are. Pošiljatev po dogovoru. Pošilja se samo v okužene kraje, Martin Zlodnjak, posestnik v Bodkovci, z. p. Juršinci.

Priporočila se: Vzajemna zavaroval-nica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Naredba zadevajoča trgovino na obroke.

(Konec)

II. V nasprotju s prejšnjimi zadevnimi predpisi je podvrženo

danes posebno zbiranje naročb iz-ven stajališča obrti, in sicer pri osebah, katere naročenega blaga ne uporabljajo v svojem poslovnem obratu, omejitvam, katere imajo tudi za obrt na obroke praktičen pomen. Ako sodišča izvejo pri svo-jem uradnem opravilu, posebno pri spornih razpravah, da je bilo obročno opravilo potom zbiranja naročb proti določbam zakona z dne 25. februarja 1902, drž. zak. št. 49, sklenjeno, imajo to nazna-niti politični oblasti, katera je poklicana, radi prestopkov obrtnega reda, vpeljati kazensko postopanje.

III. Glede spečavanja tiskovin in zbiranja predplačnikov in pod-pisnikov, ne veljajo določbe §§ 59, 59 b) in 59 c) obrtnega reda [§ 59 d) obrt. reda]. Za tiskovine in druge mehaničnim ali kemičnim potom pomnožene izdelke literature ali umetnosti, posebno za knjige in potom tiska izdelane podobe, velja določba § 23. tiskovnega zakona. Torej je odvisno krošnjar-stvo s tiskovinami, prodaja istih izven k temu redno določenih pro-storov in zbiranje predplačnikov in naročnikov od posebnega dovo-ljenja varnostne oblasti.

Obrt.

Dosedanje ravnanje pri stiskanji lanenega olja.

Svoj čas sem čital v neki knjigi, ki govori o pridobivanji raznih rast-linskih olj, tudi te-le stavke:

„V prejšnjih časih, ko stroji še davno niso bili na oni stopinji popolnosti kot so dandanes, so pri-dobivali ljudje olje s tem, da so iztiskali oljnate snovi v prav pri-prostih stiskalnicah in še danes rabijo na južnem Laškem stiskal-nice (preše), ki so tako priprosto sestavljene, da smemo reči: pred tisoč leti so imele stiskalnice v on-dotnih krajih ravno tako podobo, kakor jo imajo še danes.“

Žal, da ne veljajo te besede samo za spodnjo Italijo, ampak tudi o slovenskih oljarjih po Šta-

jarskem in Kranjskem lahko re-čemo in zapišemo ravno to.

Tam, kjer pridobivajo olje na razumen način, rabijo v obče ali prav močne železne stiskalnice na vreteno ali pa na koleno, ker take stiskalnice dajo mnogo več olja nego navadne.

Največkrat pa se rabijo za pri-dobivanje olja hidravlične stiskal-nice; moč, s katero iztiskajo te stiskalnice je tako ogromna, da iztisne do mala vse olje, iz ostalih delov semena: lupin, staničevja itd. pa se naredi trdne deske lanenih tropin.

Ako so hidravlične stiskalnice tako uravnane, da jih je mogoče segrevati, potem je dobitok olja še večji, ker so olja pri navadni toplini precej debelo tekoča, pri razgretji pa teko bolj redko in zato lažje odteko.

Pa tudi z najkrepkejšimi stis-kalnicami ne moremo dobiti iz rast-lin vsega olja, ampak v tropinah ostane še vedno del olja, kakor kaže naslednja sestava:

rastlina	vsebina olja	iztisnjeno olje	tropine imajo v sebi še olja
v odstotkih			
ogršica	44·2 ⁰ / ₀	37·69 ⁰ / ₀	6·19 ⁰ / ₀
mak	44 ⁰ / ₀	37·29 ⁰ / ₀	6·83 ⁰ / ₀
lan	37·95 ⁰ / ₀	30·15 ⁰ / ₀	7·81 ⁰ / ₀
zem. oreh	44·10 ⁰ / ₀	37·10 ⁰ / ₀	6·49 ⁰ / ₀

Vsled teh velikih zgub postaja danes vedno važnejši neki drugi način pridobivanja olja, ki nosi ime ekstrakcijsko postopanje in ima svoj temelj v naslednjem:

Nekatere tekočine, ki imajo nizko vrelišče, kakor n. pr. žve-pleni vodik, bencol, petrolejevi eter, ligrom, imajo lastnost, da olja prav lahko v sebi raztope. Ako v pri-pravnih posodah denemo skupaj oljnate rastlinske snovi in pa tako tekočino, tedaj se tolšče popolnoma stope v raztopilu, dočim ostali rastlinski deli, ki nimajo v sebi nič več olja, zastanejo.

To raztopino olja je treba v pripravnih posodah le toliko se-grevati, da raztopilo izpuhti in na dnu ostane čista tolšča. Para raz-

topila se z ohlajenjem izpremeni zopet v tekočino, ki se zamore znova porabiti za izvlačenje (ekstrahovanje) olja.

Seveda v praksi pridobivanje olja na ta način ni tako priprosto, kakor smo ga ravno opisali, tu smo omenili samo načelo postopanja; raztopilo namreč izvleče razven olja tudi še razne druge dišeče in barvane snovi iz rastlin in večkrat je zelo težavno ločiti te snovi od olja.

Sicer se je pa današnji tehniki že posrečilo iznajti taka raztopila, da zamoremo ž njihovo pomočjo pridelovati olje najizvrstnejše kakovosti, tako da zamoremo reči, da je v obče ekstrakcijsko postopanje za pridobivanje olja najprimernejše, ker ne da samo kvantitativno največ olja, ampak daje tudi takoj olje v takem stanju, da ga ni treba več čistiti.

Je-li je tudi za pridobivanje lanenega semena to postopanje najbolj racionalno, ne moremo trditi. Ker pri tem zgubijo na vrednosti tropine, ki so tudi važen faktor v oljarni. Račun bi nam to najbolje pokazal.

Lahko izprevidimo, da je mogoče vrednost snovij, ki jih rabimo za stiskanje olja, le takrat pravilno presojeti, ako poznamo absolutno množino olja, ki se nahaja v njih; ravno tako moremo samo na ta način soditi o vrednosti strojev, ki jih rabimo pri pridobivanju olja.

V oljarni, ki hoče razumno delati, je treba zato pogostoma majhne poskušnje, s katerimi se določuje množina olja, ki se nahaja v oljnatem materialu, to bi vsem oljarjem najtopleje priporočali, ako nočejo biti ukanjeni pri nakupu lanenega semena.

Opomnimo sicer, da v resnici se v oljarni nikdar ne dobi toliko olja, kakor kaže predskušnja, a kolikor manjša je razlika, toliko primernejše in racionalnejše je postopanje pri izdelavi.

Priprava, s katero se delajo take preskušnje, je precej priprosta,

ako bi koga zanimala, si jo lahko naroči po Gospodarski zvezi. Važen del pri nji je Liebigov hladilnik. Za vsako poskušnjo se rabi 10 *dlg* zmeletega lanenega semena in ako rezultat take preskušnje pomnožimo z 10, dobimo absolutno množino olja v preiskovani snovi. Te preskušnje so tako natančne, da se pravilno izpeljane razločujejo mej seboj k večjemu za $\frac{1}{10}$ odstotka.

Pri delu v veliki meri se seveda material ne da tako natančno iztisniti, kakor pokaže predskušnja. Ako postavimo množino olja dobljenega pri skušnji enako 100, je resnična množina v oljarni vselej za več odstotkov nižja nego 100. Na ta način dobimo s pomočjo stiskalnic na koleno več olja nego z navadnim prešam na vreteno, s hidravličnimi zopet več nego z onimi na koleno, največ olja pa dobimo s pomočjo izvlečkovega postopanja.

Zato ne more biti veliko dvoma o vprašanju, kateri način pridobivanja olja da je najboljši. Ako imamo delati s pomočjo stiskalnic, tedaj stoje hidravlične na prvem mestu pred vsemi, sicer pa ima ekstrakcijsko postopanje prednost pred drugimi načini.

Že smo enkrat omenili, da zgubi olje, ako se segreva precej veliko na barvi, okusu in duhu in že iz tega stališča je ekstrakcijsko postopanje veliko vredno.

Velikanski pritisek, ki ga imajo hidravlične stiskalnice, nas rešuje potrebe tako močno segrevati, kakor je potrebno pri slabih stiskalnicah na vreteno.

Po današnjem stanju tehnike so priporočila vredne samo hidravlične stiskalnice in ekstrakcijsko postopanje.

Seme, iz katerega se dobiva olje, je obdano od trde lupine, ki obdaja oljnato jedro. Stiskalnice bi morale najpreje lupine streti, predno bi začelo teči olje. Da oljšamo delo stiskalnicam in dobimo kar največ olja, zato seme preje

pripravimo za stiskanje v mlinu na stopah. Pri nas rabijo oljarji še izključno stope, v boljših oljarnah pa so jih nadomestili z mečkali z valjci, ki jim pravijo pokončni mlini. Stope imajo to napako, da ne stro in ne zdrobijo vsega zrnja, pri preiskovanju dobimo mnogo celega; poleg tega potrebujejo stope tudi precej gonilne sile in postrežbe in so neprijetne vsled močnega stresavanja poslopja in ropota, ki ga provzročajo.

Nekateri so poskusili mleti laneno zrnje mesto v stopah v navadnih mlinskih kamenih, ki so jih postavili samo toliko narazen, da se je zrnje ravno zdrobilo. Pa kamni se pri tem preveč zapacajo in motijo nadaljno delo, zato rabijo boljše oljarne danes izključno le valjčkove mečkalice ali pokončne mlina. Predno pride zrnje v mlin, ga je treba dobro očistiti, da se odstrani na pr. kamenje, ki bi lahko poškodovalo valjce. Oblika pokončnega mlina je v kratkih besedah ta: Imamo najpreje vodoravno ležeč okrogel kamen (spodnja plošča), ki se vrti na okoli okrog vertikalne osi; na tej spodnji plošči pa drčita kakor dve vozni kolesi, dva druga okrogla kamena in mečkata zrnje, ki pride pod nju. Ker se za tak mlin ne potrebuje veliko moči, zato je mogoče spodnjo ploščo spraviti v prav hiter tek in tako v kratkem času zmleti velike množine semena.

Zmleto seme pride potem v posebne vreče iz gostotkane bombaževine ali še večkrat v gosto tkanino iz žime.

Natančneje popisovanje vseh teh del, kakor tudi strojev za mletev, stiskanje in ekstrakcijo bi tu ne bilo umestno in bi vzelo veliko preveč prostora, poleg tega da bi marsikaj ostalo tudi še nerazumljivega. Zatorej sklenemo ta članek, omenjajoč še, da se dobijo vse razne priprave za stiskanje olja pri tvrdki Brinck & Hübner strojarna v Mannheimu. —o—

ZADRUGA

Zeljarska zadruga v Šmartnem ob Savi

postavila si je lastni dom in si preskrbela najmoderniške zeljarske stroje; potrebno posodo nakupila je pri sodarski zadrugi na Češnjici.

Z veseljem bilježimo to vest, ki znači v našem slovenskem združništvu lep napredek.

Nova zeljarna bila je v nedeljo dne 6. septembra t. l. svečano izročena svojemu namenu; blagoslovil jo je č. g. šentpeterski kapelan.

Svečanosti se je udeležilo lepo število zavednih šmartenskih zadrugarjev in mnogo prijateljev [zadrugištva. „Gospodarsko zvezo“ so zastopali gg. dr. J. Ev. Krek, Josip Jeglič in Ivan Rožman.

Gospod dr. Jan. Ev. Krek — predsednik „Gospodarske zveze“ imel je slavnostni govor, v kojem je pojasnil namen in pomen zeljarske zadruge in načrtal pot, po kojem naj hodi, da bo dobro prospevala.

Prav iskreno želimo, da bi

šmartenski zadrugarji nikdar ne pozabili na njegove besede.

Spregovoril je tudi kmetovalec Klander, ki je v krepkih besedah prav dobro opozarjal na dolžnosti, koje imajo zadrugarji napram zadrugi.

Ker je vodstvo zadruge v dobrih rokah in so njeni člani trdni in pametni možje, ki se zavedajo dvojih dolžnostij, ni dvoma, da bo zadruga imela najlepše vspehe — v korist članov in v čast slovenskega združništva.

Bilance.

Hranilnica in posojilnica v Dobrunjah,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1902.

Člani: v upravnem l. pristopil 1, odpadel 1, koncem l. 41 s vplačanimi deleži K 82; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 44.975.72.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Inventar	345	22	Deleži	82	—
Posojila	23.580	—	Hranilne vloge s kapital. obr.	10.673	03
Zaostale obresti	955	39	Predplačane obresti posojil .	27	55
Nal. denar pri družih zavodih	200	—	Izposojila	14.400	—
Vrednost tiskovin po odpisu	—	—	Rezervni zaklad	105	54
30%	28	—	Čisti dobiček	180	49
Predplač. obresti od izposojil	360	—			
	25.468	61		25.468	61

Okrajna posojilnica v Kanalu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1902.

Člani: začetkom l. 308, v upravnem l. pristopilo 40, izstopili 3, koncem l. 345.

Deleži: začetkom leta. K 630, v upravnem letu prirastlo K 80, odpadlo K 6, koncem l. K 704; odpovedano: 3.

Denarni promet: K 226.369.81.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	112.415	38	Deleži	704	—
Naložen denar	23.706	88	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	136.044	36
Inventar neprem. in 5% odpis	644	48	Predplačane obresti posojil .	457	25
Zaostale obresti posojil	1.084	34	Rezervni zaklad	3.975	08
Delež pri „Gosp. zvezi“	200	—	Obresti rezervnega zaklada .	178	83
„Ljud. posojilnici“	4	—	Čisti dobiček	1.001	87
Gotovina 31. decembra 1902 .	4.306	31			
	142.361	39		142.361	39

Deželni odbor — češki — in revizija.

Deželni odbor češki spada k onim zelo redkim deželnim odborom, ki spoznavajo važnost združništva in dajejo zadrugam zdatne podpore.

Takim deželnim odborom priznava revizijski zakon z dne 10. junija 1903 d. z. št. 133 — v § 14 pravico, da smejo izvrševati revizijo če hočejo in dokler hočejo pri zadrugah, ki so prejele z deželnih sredstev podpore.

Deželni odbor češki se je posvetoval o tej pravici in je sklenil v svoji seji dne 2. septembra t. l. — da se ne bode posluževal navedene pravice, temveč prepušča revizijo zadrug združnim zvezam.

Pozor! Mlekarske zadruge!

Družba „Alfa separator“ nam naznanja, da bode koncem oktobra in začetkom novembra potoval njen specijalni monter g. Petarson po Kranjskem in pregledoval vse stroje Alfa separatorje, ki so v rabi, ter bo ob enem izvršil morebiti potrebna popravila.

Zadrugam ni treba za monterja ničesar plačati, ne potnih stroškov, ne za delo; le dele strojev, ki bi se morali morebiti zamenjati — plačajo zadruge.

Zadruga, ki želi, da je običe monter, naj nam to najdalje do 5. oktobra t. l. naznanijo.

Prodaja živinske soli.

Kakor znano, se je s postavo z dne 30. januarja 1903, d. zak. št. 23. znižala cena živinske soli, tako da si jo more vsak živinorejec ložje preskrbeti.

Tudi nekatere naše zadruga prodajajo živinsko sol, kar je jako koristno in bi samo priporočali, naj zadruga vplivajo na svoje člane, da porabljajo pri živinoreji — živinsko sol.

Zvedeli smo pa, da so imele nekatere zadruga pri prodaji živinske soli sitnosti in so bile celo kaznovane, ker niso prodaje pravilno naznanile — in ko so vprašale pri oblasti, kje da naj naznanijo — niso mogle dobiti odgovora.

Radi tega navajamo tu § 4. ukaza c. kr. finančnega ministerstva z dne 30. januarja 1903, drž. zak. št. 24, ki daje tozadevna navodila in se glasi:

Kdor hoče kupčevati z živinsko soljo z nižano ceno, mora to najdalje isti dan, ko prične s kupčijo pismeno ali ustmeno naznaniti pristojnemu oddelku c. kr. finančne straže in ob enem navesti lokal kupčije; ravno tako se mora naznaniti, če se morebiti lokal spremeni.

Nadalje morajo prodajalci živinske soli voditi o dobavi in oddaji živinske soli knjigo in smejo to knjigo c. kr. finančni organi vsikdar vpogledati.

V knjigo se mora vpisovati sledeče:

a) glede dobave: dan, kojega je sol došla — in kje se je dobila (c. kr. zaloga soli ali trgovec s živinsko soljo) in pa množino vsake pojedine pošiljatve;

b) glede oddaje:

aa) pri prodaji na debelo, t. j. najmanj 50 kg skupaj — dan od-

Opertaljsko društvo za štednjo i zajmove,

registrana zadruga na neograničeno jamčenje, za četvrtu upravno g. 1902.

Članovi: krajem g. 1901 205, u g. 1902 pristupilo 7, istupilo 3, krajem g. 209.

Dielovi: iz g. 1901 K 820, u g. 1902 pridošlo K 16, krajem g. 1902 K 836; odpovedano: 0.

Novčani promet: K 31.076.56.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Gotovina 31. decembra 1902	1.012	52	Zadružni dielovi	836	—
Zajmovi kod zadrugara	46.787	44	Uložci i zajmovi	49.829	31
Pokuštvo	194	22	Napried plaćenii interes od dužnika	95	14
Zaostali interesi kod zadrugara	2.628	87	Rezervni fond	723	39
Napried plaćeni interes na pasivne zajmove	157	24	Čisti dobitak	116	45
Tekući račun	820	—			
	51.600	29		51.600	29

Okrajna posojilnica v Mokronogu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za deveto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 23, izstopilo 21; koncem leta 256 s vplačanimi deleži K 6.139; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 97.225.37.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	67.848	42	Deleži	6.139	—
Zaostale obresti posojil	703	55	Hranilne vloge s kapit. obrest.	60.711	94
Naložen denar	521	33	Predplačane obresti posojil	712	02
Nevzdign. obresti od tega	18	—	Prehodnji zneski	9	06
Inventar	133	16	Rezerva in vstopnina	2.206	51
Vrednost tiskovin	59	68	Čisti dobiček	603	04
Gotovina konec leta 1902	1.097	43			
	70.381	57		70.381	57

Posojilnica in hranilnica v Sv. Križu pri Litiji,

registrana zadruga z neomejeno zavezo, za sedmo upravno leto 1902.

Člani: začetkom l. 285, v l. 1902 pristopilo 33, odstopilo 9; koncem l. 309.

Deleži: začetkom l. K 570, v l. 1902 prirastlo K 66, odpadlo K 18, koncem leta K 618; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 124.498.13.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	69.215	19	Deleži	618	—
Naloženi denar	3.664	68	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	76.386	98
Invent. premični in 10% odpis	188	95	Predplačane obresti posojil	632	43
Zaostale obresti posojil	725	07	Prehodni	200	—
Prehodni	120	20	Rezervni zaklad	1.390	42
Gotovina 31. decembra 1902	6.147	61	Čisti dobiček	833	87
	80.061	70		80.061	70

Kmetijsko društvo v Rečici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopilo 15, iztopilo 11; koncem l. 695 s vplačanimi deleži K 19.203; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 167.386'04.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Nal. denar pri družih zavodih	200	—	Deleži	19.203	—
Obresti od naloženega denarja	34	61	Neizplačane obresti deležev . .	1.108	87
Vrednost blaga	31.925	53	Izposojila	21.000	—
Terjatve na blagu pri združ.	8.562	16	Dolg na blagu nezadružnikom	6.693	05
Vrednost inventarja	336	18	Dolg na obrestih izposojil . . .	1.649	21
Nepovrnjen davek	664	85	Rezervni zaklad	2.814	65
Vrednost nepremič. inventarja	10.427	83	Obresti od tega	126	63
Gotovina konec leta 1902 . . .	681	42	Čisti dobiček	237	17
	52.832	58		52.832	58

Kmetijsko društvo v Srednjivasi,

registrovana zadruga z omejo. zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 prirastlo 26, koncem l. 323 s vplačanimi deleži K 8.222'33; odpovedano: 0.

Denarni promet: K 297.429'80.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Vrednost blaga	19.854	24	Deleži	8.222	33
Terjatve na blagu pri združ.	17.400	22	Izposojila	41.308	72
Terjatve na blagu pri nezadr.	477	01	Dolg na blagu zadružnikom . .	555	—
Vrednost inventarja	5.844	02	Dolg na blagu nezadružnikom	5.966	61
hiše	13.400	—	Zidarskim mojstru	355	—
Delež pri „Gosp. zvezi“	200	—	Rezervni zaklad	1.507	17
Gotovina konec leta 1902 . . .	1.252	04	Obresti rezervnega zaklada . .	67	81
			Čisti dobiček	447	89
	58.427	53		58.427	53

Mlekarska zadruga v Cerknici,

registrovana zadruga z neom. zavezo, za drugo upravno leto 1902.

Člani: v letu 1902 pristopilo 104, izstopil 1; koncem leta 210 s vplačanimi deleži K 1.340; odpovedalo: 0.

Denarni promet: K 63.039'89.

Imetje (Aktiva)			Izguba (Pasiva)		
	K	h		K	h
Nal. denar pri družih zavodih	2	—	Deleži	1.340	—
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	4.368	70	Izposojila	8.240	—
Vrednost inventarja	9.769	60	Dolg na blagu zadružnikom . .	2.106	87
ledu	428	40	„ „ plačah in dninah	316	70
Gotovina konec leta 1902 . . .	1.183	95	„ „ inventarju	2.049	78
			„ „ najemini	600	—
			„ „ drvah in svečavi	300	—
			Prehodni	623	83
			Rezervni zaklad	95	31
			Čisti dobiček	80	16
	15.752	65		15.752	65

daje, ime in bivališče odjemalca in množino vsake take prodaje;

bb) pri prodaji na drobno — t. j. pod 50 kg — vsaki dan skupno množino, ki se je oddala.

Sprejem novih članic.

Načelstvo Gospodarske Zveze“ sprejelo je v svoji zadnji seji dne 23. septembra t. l. 17 novih članic — med temi 4 posojilnice, 4 mlekarne in 9 drugih zadrug.

„Gospodarska Zveza“ ima sedaj čez 200 zadrug — med temi 117 posojilnic.

Denarni promet

„Centralne blagajne“ znašal je v prvem polletju 1903 13,539.946 K 40 vin. (reci: Trinajst milijonov petsto devet in trideset tisoč devet sto šet in štirideset kron 40 vin.

To je vsekako jako lep vspeh, če se pomisli, da je pričela „Centralna blagajna“ — vrejena po naročilu c. kr. poljedeljskega ministerstva — s 1. januarjem 1903 poslovati.

Književnost.

Navod za oskrbovanje malih gozdnih posestev na Kranjskem in Primorskem.

Spisal August Guzelj, c. kr. gozdarski komisar v Novem mestu. Izdalo in založilo gozdarsko društvo za Kranjsko in Primorsko v Ljubljani.

Kmetovalci dobijo knjigo brezplačno pri vodstvu gozdarskega društva v Ljubljani (Turjaški trg št. 3, I. nadst.) ali pa pri c. kr. okrajnih gozdnih nadzorstvih.

Tudi v knjigarnah se dobi knjiga in stane vezana 1 K.

Kakor gospod pisatelj v „Predgovoru“ prav umestno in resnično omenja, se mora dandanes zemljiški posestnik z vso silo boriti za svoj obstanek, ako se hoče vzdržati in treba je umnega gospo-

darstva ne samo v kmetijstvu, temveč tudi v gozdu.

Ako se pa ozremo po gozdih našega malega posestva, kaj moramo pripoznati? Da se le brezobzirno izkoriščajo, drugače pa skoraj popolnoma zanemarjajo, in da vsled tega vedno bolj propadajo. Koliko je gozdov, kateri so tako opustošeni, da danes po pravici pač ne zaslužijo tega imena.

Z dobrim namenom, da bi se gozdno gospodarstvo zdatno izboljšalo, se je izdala ta knjiga — in bi se ta namen mogel prav lahko doseči, če si vsi kmetovalci knjigo naročijo — saj je brezplačna — in se tudi po njenih dobrih naukih ravnajo.

Ker je knjiga pisana jako poljudno, jo bo mogel vsakdo lahko razumeti.

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlali sledeči zavodi:

Cerkno, hr. in pos. (1. 9.)	K	21753·47
Št. Lenart, " (6. 9.)	"	7000—
Sv. Kun., " " " " "	"	3500—
Senožeče, " " " (8. 9.)	"	800—
Vrhnika, " " " " "	"	3000—
Kr. gora, " " " " "	"	1000—
Pula, istarska pos. " "	"	19000—
Žabnica, hr. in pos. (11. 9.)	"	1800—
Dobrep., " " " " "	"	3000—
Križevci, " " " " "	"	2000—
Sred. vas, " " " (12. 9.)	"	2200—
Zg. Tuh., " " " " "	"	1200—
Sorica, " " " " "	"	1400—
Šebrelje, " " " " "	"	1000—
Planina, " " " (13. 9.)	"	600—
Št. J. ob S., " " " (15. 9.)	"	600—
Leskovic, " " " " "	"	1000—
Št. J. obj. ž., " " " (16. 9.)	"	2000—
Mokronog, " okr. " "	"	201—
Sevnica, " " " " "	"	152·80
Črni vrh, " " " (17. 9.)	"	1000—
Pula, istarska pos. " "	"	3000—
Tržič, hr. in pos. (18. 9.)	"	776·48
Planina, " " " (19. 9.)	"	500—
Rovte, " " " (22. 9.)	"	1100—
Mošnje, " " " " "	"	1000—
Jesenice, " " " " "	"	5000—
Št. Peter, " " " (23. 9.)	"	4000—
Cerknica, " " " " "	"	12000—
Št. J. obj. ž., " " " (22. 9.)	"	16321·84
" " pri K., " " " (24. 9.)	"	700—
Jesenice, hr. " " " "	"	2000—
Tržič, " " " (1. 7.)	"	1748·07

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvirnih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Delniška družba tovarne strojev N. HEID v Stockeran.

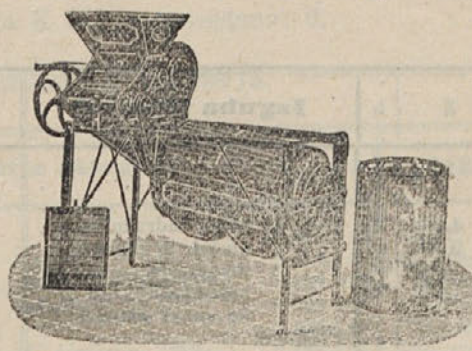
Trijerji

(čistilniki)

za vsakovrstne namene s kovanimi plehi patent „Heid“.

Trijerji

za laneno seme, deteljo, rž, lečo in bob.

Vprave za skladišča, posebno dober sistem in popolna izvršitev.

Excelzior, mlin za šrotanje, pat. „Heid“.

Lahek za goniti! Veliko naredi! Nizka cena

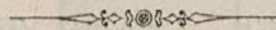
Nad šestdeset prvih odlikovanj! 179 12—12!

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec avgust 1903.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	2642	64	2317	81	4960	45	84	50	1498	80	784	—	480	—	63
Beram ?															
Blagovica (za julij)	3802	—	2270	68	6072	68	868	—	1044	68	1090	—	72	—	101
„ (za avgust)	4389	06	6866	88	11255	94	848	80	1334	—	5510	—	600	—	104
Bled za blejski kot ?															
Bloke	15103	87	15710	91	30814	78	13570	—	5865	60	1654	—	280	—	292
Borovnica	28317	96	26527	70	54845	66	20929	—	4514	25	18960	—	430	—	190
Buzet ?															
Cerklje ?															
Cerknica (za julij)	26347	59	18898	37	45245	96	12790	—	6589	16	1120	—	5226	—	532
„ (za avgust)	30714	57	20544	71	51259	28	20245	36	4054	28	1240	—	2460	—	534
Cerkno	123176	06	127803	45	250979	51	18114	25	11447	31	2060	—	950	—	?
Češnjica	13425	08	11449	44	24874	52	4853	—	6419	40	4890	—	1300	—	139
Črni vrh	6982	91	6904	10	13808	20	2031	18	2346	94	4470	—	3743	76	160
Dobropolje	33832	30	28995	60	62827	90	24281	17	12052	50	11030	—	1774	36	524
Dobrunje ?															
Domžale ?															
Frankolovo	6374	67	5229	63	11604	30	658	16	814	62	4120	85	3609	21	137
Gojzd	338	14	342	51	680	65	46	—	100	—	240	—	60	—	50
Gore (za julij)	3109	33	2459	21	5568	54	786	—	1612	04	800	—	820	—	52
„ (za avgust)	2385	07	1814	32	4199	39	630	—	500	—	1300	—	400	—	58
Gorica cent. pos. (za julij)	100344	48	100257	48	200601	96	44767	91	22872	15	12863	42	1352	—	665
„ „ „ (za aug.)	70732	94	70374	97	141107	91	17945	—	21891	50	5637	26	3782	—	676
Gorje	10785	71	10220	26	21005	97	4566	42	3750	79	5405	—	2198	70	293
Horjul	4652	73	4504	96	9157	69	1242	05	2373	80	2096	51	2325	02	296
Hrenovce	3573	03	2142	36	5715	39	904	—	—	—	2110	—	460	—	193
Idrija ?															
Ig	4413	19	4720	50	9133	69	3145	40	2605	29	2060	—	932	22	189
Izlake	5622	74	6819	78	12442	52	32	—	2888	98	3360	—	900	—	162
Jesenice	15933	77	15019	86	30953	63	7634	—	7363	33	2400	—	1444	—	?
Kamnik ?															
Kanal	7529	01	6306	69	13835	70	2220	—	3332	41	2800	—	455	—	?
Kandija	32907	98	34473	35	67381	33	26257	52	6761	02	12780	—	2828	—	885
Kazaze ?															
Košana	18440	08	16064	25	34504	33	1340	60	8820	94	3234	06	480	—	361
Kranjska gora	11198	17	11480	36	22678	53	2281	—	10615	90	50	—	4587	55	229
Križevci	55630	54	51810	21	107440	75	34144	22	22698	50	25250	—	7653	—	175
Laško	11118	32	12549	38	23667	70	5104	64	3846	39	8154	76	106	32	309
Leskovec	1075	78	1226	70	2302	48	536	—	498	—	720	—	439	—	191
Leskovača	1183	60	290	—	1473	60	640	—	290	—	—	—	520	—	84
Livade ?															
Ljubljana — ljud. posoj.	2083044	57	2064430	66	4147475	23	216282	74	168639	03	113859	31	98588	82	1577
Ljubno ?															
Lošipotok na Taboru	3644	65	4401	—	8045	65	3550	—	200	—	3200	—	—	—	28
Marenberg	1619	50	2115	84	3723	34	120	—	639	—	1440	—	1047	20	467
Marezige (za julij)	962	84	661	45	1624	29	17	—	48	15	340	—	707	—	190
„ (za avgust)	706	62	254	40	961	02	504	—	—	—	250	—	41	—	192
Medulin	7701	76	6597	99	14299	75	6596	18	1467	61	1150	—	968	03	285
Mengeš	12589	71	10145	48	22735	19	3241	—	6655	63	3380	—	806	—	?
Metlika	17902	33	25493	31	43395	64	11714	78	7591	57	11653	—	4120	50	?
Mokronog ?															
Mošnje	4902	86	2870	26	7773	12	2730	—	2660	—	190	—	1153	25	121
Naklo	2161	35	2171	84	4333	19	606	—	826	84	130	—	—	—	47
Osap ?															
Pišece (za julij)	4697	05	2395	—	7092	05	2180	—	60	—	2160	—	1813	—	?
„ (avgust)	6950	60	5895	92	12846	52	3020	—	1647	50	3990	—	1334	—	?
Planina	6267	03	6122	01	12389	04	580	—	456	35	5160	—	540	—	89
Polhov-Gradec	4038	43	4634	04	8672	47	3786	—	4561	91	—	—	190	—	138
Poljane	13666	93	12250	37	25917	30	10356	—	8834	59	2560	—	1823	20	408
Pulj ?															
Radeče	8760	76	8660	60	17421	36	2156	78	2225	—	5891	25	1678	—	443
Rečica	7019	50	11098	34	18117	84	5283	—	7182	01	3800	—	1272	—	415
Renče ?															
Ribnica (za julij)	22383	04	20478	60	42861	64	9800	50	16411	90	1840	—	1900	—	251
„ (za avgust)	23891	79	26264	10	50155	89	10269	68	13960	90	9149	94	4880	—	253

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Ricmanje ?															
Rob ?	4280	19	4305	60	8585	79	2066	—	2804	34	500	—	70	—	166
Roč ?															
Rova ?	5462	89	4890	—	10352	89	858	—	690	—	4200	—	400	—	218
Rovte ?															
Selce ?	11272	41	11117	48	22389	89	9121	58	3006	15	3863	—	1600	—	302
Semič ?	10071	42	9756	19	19827	61	4024	—	5543	79	2380	—	120	—	?
Senožeče ?	884	56	100	—	826	76	—	—	—	—	100	—	600	—	279
Sevnica ?															
Sinčavas ?															
Skrilje ?															
Smlednik ?	2383	17	2376	32	4759	49	160	—	—	—	2000	—	—	—	15
Sorica ?	3443	13	3443	13	6886	26	3215	68	100	—	—	—	—	—	17
Srednjasvas ?	10613	46	11154	28	21767	74	5598	10	2361	41	4260	—	4106	—	382
Staraloka ?	11527	84	6908	55	18436	39	6371	—	4968	45	1840	—	4640	—	222
Stari grad ?	20931	16	19619	59	40550	75	18541	—	8342	27	3860	—	1810	—	538
Stari trg ?															
Struge ?	6035	13	5847	35	11882	48	3380	—	3320	—	300	—	—	—	35
Sv. Ema ?															
Sv. Jakob ob Savi ?	3520	28	2908	39	6428	67	1616	—	1363	68	660	—	705	—	132
Sv. Jurij ob j. ž. ?	6591	34	6362	60	12953	94	4639	30	3448	16	1386	—	853	—	168
Sv. Jurij pri Kranji ?	—	—	—	—	19099	63	5929	—	2590	—	3740	—	1150	—	230
Sv. Križ pri Kostanjici ?	4608	21	5930	32	10538	53	2290	—	1096	75	4790	—	1266	69	?
Sv. Križ pri Litiji ?	9797	85	8808	67	18606	53	3052	—	3256	99	5041	04	3415	03	322
Sv. Kunigunda ?	7660	79	8144	36	15805	15	5334	—	3613	99	1000	—	227	26	76
„ Lenart ?															
Šebrelje ?	2216	16	1870	02	4086	18	296	—	1302	26	460	—	514	86	94
Škocijan ?	8083	03	8013	91	16096	94	4428	06	4892	41	3060	—	710	—	470
Škofjaloka ?	14796	—	12230	80	27026	80	13313	67	540	—	100	—	—	—	30
Šmarije ?	2515	73	2441	82	4957	55	1920	10	1236	46	200	—	433	—	192
Šmartno ?	3413	55	4663	77	8077	32	3097	—	1619	39	1000	—	260	—	155
Šturije ?	3959	76	3847	05	7806	81	2782	74	1047	—	566	—	1047	—	180
Št. Ilj pod Tur. (za julij) ?	11170	66	11343	13	22513	79	7161	44	6880	65	320	—	735	81	128
„ „ „ (za aug.) ?	4764	66	6661	96	11426	62	1690	—	3261	—	2113	—	1576	—	127
Št. „ Janž ?															
Št. Jernej ?	10960	78	12497	44	23458	22	7494	—	5091	55	1322	—	718	—	466
Št. Peter ?	9414	12	14301	40	23715	52	8207	—	10713	48	3540	—	870	—	377
Št. Rupert (za julij) ?	2374	18	3839	41	6213	59	1787	—	200	—	3620	—	112	—	191
„ „ „ (za august) ?	1267	54	1604	33	2871	87	920	30	—	—	1100	—	260	—	193
Št. Vid ?	6616	38	5039	54	11655	92	6126	—	4206	17	800	—	120	—	384
Tinjan ?															
Tomaj ?	3682	96	1458	19	5141	15	980	—	350	—	1000	—	—	—	338
Tomiselj (za julij) ?	5900	63	6663	32	12563	95	4350	53	2104	85	1970	—	1450	—	308
„ „ „ (za august) ?	8124	21	9990	91	18115	12	4510	—	3196	93	3580	—	1280	—	398
Trebelno ?	12293	91	11518	46	23816	37	6764	—	3307	—	1700	—	806	03	157
Trnovo ?	16685	13	17517	24	34202	37	12333	73	8462	—	6760	28	2859	86	666
Tržič ?	10348	52	10096	31	20444	83	5525	59	2665	45	2000	—	213	90	119
Tržišče ?	2424	96	2573	38	4998	34	1248	—	300	—	1470	—	116	—	95
Tunice ?	3681	25	3218	37	6899	62	2589	—	1305	57	—	—	100	—	45
Velike Lašče ?	4289	40	3585	60	7875	—	2362	—	385	20	3200	—	—	—	48
Vipava ?	37888	19	39284	15	77172	34	8122	—	8787	30	18140	—	15698	—	1080
Višnagora ?	7690	77	8494	15	16184	92	4319	—	1001	—	5180	—	2782	—	?
Vojsko ?	100	—	520	—	620	—	80	—	20	—	—	—	—	—	27
Vrhnika ?	34687	27	32428	98	67116	25	14090	04	4273	91	8540	—	811	70	202
Zagradec ?	5253	52	5214	73	10468	25	2080	—	2129	51	1250	—	—	—	83
Zatičina ?															
Zg. Besnica ?	827	86	581	44	1409	30	720	—	381	19	200	—	14	95	45
Zg. Tuhinj ?	5583	75	4976	74	10560	49	2398	—	3237	61	1700	—	250	—	151
Žiri ?	11612	30	11409	42	23021	72	4720	—	9437	92	1690	—	1370	—	246
Župa Raščane ?															
Žužemberk ?	9012	02	7514	58	16531	60	3159	—	2588	—	2240	—	621	07	197

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno za hvalo za doposlane Jim stekleničice

tinkture za želodec

in imenovali „Dvor. založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehavim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebav. III. 176 24—12 ljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelju“ v Ljubljani, na Dunajski cesti. Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Zarezane strešnike vštricne

(Strangfalzziegel) in francoske (gepresste Falzziegel)

zidarsko opeko * * *

cement, roman in portland

glinaste peči in štedilnike

plošče za tlak, šamotne in cementne

kot vse drugo

stavbinsko blago

ponudijo po najnižjih cenah v poljubnih množinah (184) 10—10

F. P. Vidic & Comp.

Ljubljana.

Egidij Jeglič

priporoča svojo

vinsko trgovino

na Glincah pri BOBENČKU, p. Ljubljana.

195 2—1

V zalogi ima

dolenjska,

štajerska

istrijska,

in

goriška,

hrvaška

vina

po primerno nizkih cenah.

V Ljubljani se postavi vino cenjenim gg. naročnikom **na dom.**

Cene in poskušnje brezplačno na razpolago.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(170) 24—17

MIHAEL KASTNER, Ljubljana

priporoča svojo najmnogovrstnejšo zalogo vedno sveže napolnjenih tu- in inozemskih

mineralnih vodâ

vrelčnih pridelkov.

Najcenejša prodaja

morske soli in soli za živino,

voznine prosto na vsako železniško postajo.

Žgalnica za kavo

vedno sveže žgana kava, vsakdanje pošiljatve po železnici in pošti.

187 10—9

Zaloga petroleja in olja

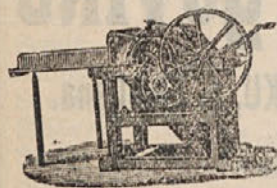
za poljedelske in druge stroje ter mline.

Ponudbe, vzorce in cenike na zahtevanje brezplačno in poštine prosto.

Vse tu naznanjene predmete preskrbi tudi »Gosp. Zveza« po orig. cenah.

Nad 200 strojev v zalogi!

Najboljše mlatilnice,

gepeljne, trijerje, čistilnice (pajkelne), slamoreznice, mline in preše za sadje, fine kose, srpe in

amerikanske kosilne stroje

(Damo tudi na poskušnjo)

in vse potrebščine za poljedelstvo v veliki izberi priporočata po nizki ceni

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga strojev

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

190 x-3 Slovenski ceniki brezplačno.

Žive velike uharice

volkove, medvede, divje mačke, ptice roparice, kakor vse vrste žive divjačine kupuje

G. Frank,

tvrdka za izvažanje živé divjačine, veletrgovina z živalimi.

Dunaj V., Zentagasse 48.

v lastni hiši. 193 12-2

Ilustrovani kupovalni ceniki z neobhodno potrebnim svetovalcem za lovce in prijatelje lova brezplačno in poštine prosto.

„Gospodarska Zveza“

v Ljubljani, Gradišče št. 1

naznanja svojim udom, da ima vedno v zalogi vsa potrebna umetna gnojila, kakor **Tomaževo žindro**, kalijevo sol, solitar, superfosfat (koščeno moko) in **Barthel-ovo klajno vapno**.

Naročila se točno izvršujejo!

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih edlikovanj!

Popolne oprave za mlekarne na roko

in na silo: Aparate in posode.

194 12-1

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

v Gradcu, Annenstrasse 26.

Prosimo berite!

Prosimo berite!

Radovoljno vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravilo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarna in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.